

11.6.2026

VN/25630/2025
VN/25630/2025-OKM-9

Ändring av yrkeshögskolans tillstånd

1 Rättslig grund

Enligt 7 § i yrkeshögskolelagen (932/2014) krävs det tillstånd för att bedriva yrkeshögskoleverksamhet. Tillstånd beviljas av statsrådet. För att tillstånd ska beviljas krävs det att yrkeshögskolan fyller ett utbildningsbehov och att sökanden med beaktande av verksamhetens kvalitet, genomslagskraft och effektivitet har ekonomiska och operativa förutsättningar att sörja för att de uppgifter som avses i yrkeshögskolelagen fullgörs på behörigt sätt.

Den som beviljats tillstånd har rätt att bedriva yrkeshögskoleverksamhet i enlighet med den utbildningsuppgift som anges i tillståndet. I tillståndet kan det också föreskrivas om utvecklingsskyldigheter och andra skyldigheter som gäller yrkeshögskolans uppgifter.

Statsrådet kan ändra eller återkalla tillståndet, om väsentliga förändringar i utbildningsbehovet eller andra väsentliga orsaker som har samband med yrkeshögskoleverksamheten kräver detta eller om yrkeshögskolan inte uppfyller de ovannämnda lagstadgade förutsättningarna.

Enligt 8 § 1 mom. i yrkeshögskolelagen anges i tillståndet för en yrkeshögskola vilka yrkeshögskoleexamina och till dem hörande examensbenämningar yrkeshögskolan ska utfärda (*utbildningsansvar*). I tillståndet kan vid behov även utbildningsansvaret för varje examen preciseras. I tillståndet anges dessutom vilka högre yrkeshögskoleexamina och till dem hörande examensbenämningar yrkeshögskolan kan utfärda.

2 Ansökan om ändring av tillstånd

Yrkeshögskolan Arcada föreslog hösten 2025 att dess tillstånd ska ändras så att Yrkeshögskoleexamen inom kultur; kulturproducent (YH) stryks ur tillståndet.

Utbildningsansvaret skulle upphöra den 1 augusti 2026. Detta innebär att Arcada från och med denna tidpunkt inte längre skulle ha skyldighet eller rätt att anta nya studerande till utbildningen i fråga. I tillståndet ska dessutom antecknas att studerande som inlett sina studier i augusti 2025 kan slutföra sina studier i enlighet med sin studierätt. Utbildningsansvaret skulle således i praktiken för nuvarande studerandes del i regel upphöra den 31 juli 2030 (för dem som inlett studierna hösten 2025 4+1 år).

Yrkeshögskolans motivering till att utbildningsansvaret slopas är prioritering av utbildningar av ekonomiska skäl samt utbildningsprogrammets låga antal sökande. Antalet förstahandssökande per nybörjarplats har under de senaste tre åren (2023, 2024 och 2025) varit 0,4; 0,8; och 0,6 förstahandssökande per nybörjarplats, och det totala antalet förstahandssökande har varit 6, 12 och 12. Under de senaste fem åren har i genomsnitt 11 studerande per år utexaminerats från Arcada från utbildningen i fråga – med undantag för år 2024, då man nådde en topp på 24 utexaminerade. Enligt prognoserna kommer antalet studerande på följande årskurser att minska.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.okm@gov.fi

Arcada är för närvarande den enda högskolan i landet som erbjuder utbildning för kulturproducenter på svenska. Utbildning på finska ges vid Humanistiska yrkeshögskolan, Yrkeshögskolan Metropolia och Seinäjoki yrkeshögskola.

Vid Arcada står den utbildning som leder till kulturproducentexamen och den utbildning som leder till medianomexamen (tradenomutbildning) nära varandra vad gäller innehållet. Arcada har bedömt att den kompetens som behövs för producentuppgifter inom kultursektorn också kan förvärfvas på andra sätt, inklusive genom Arcadas redan existerande övriga examensutbildningar. Arcada har för avsikt att utveckla andra utbildningsprogram inom kultursektorn (till exempel Arcadas film- och medieproducentorientering) så att de i fortsättningen ger kompetens att sköta uppgifter som kulturproducent och i synnerhet producentuppgifter inom det finlandssvenska kulturfältet. Beslutet medför således inga konkreta konsekvenser för den kompetens som Arcada producerar eller för arbetsfördelningen mellan högskolorna i Finland.

Ändringen av utbildningsansvaret avvecklar inte utbildningen på svenska inom branschen, utan den gör det möjligt att bygga studievägar som motsvarar kompetensbehoven inom branschen med hjälp av medianomutbildning (med producentbetoning) och tradenomutbildning samt högskolans studiemoduler för företagande. Detta gör utbildningen effektivare, lönsammare och mer attraktiv, och ger eventuellt också större möjligheter till sysselsättning för dem som avlagt examen. Arcada kan alltså efter att ha avstått från kulturproducentutbildningen även i fortsättningen utbilda svenskspråkiga experter inom branschen för arbetsmarknaden.

I övergångsskedet ska studerande som inte har utexaminerats inom utsatt tid erbjudas möjlighet att välja mellan tre alternativ: avlägga medianomexamen med producentbetoning, avlägga tradenomexamen med inriktning på kulturbranschen eller avlägga kulturproducentexamen vid 4Q-konsortiets partnerhögskola Humak, som erbjuder utbildning i huvudstadsregionen.

För att trygga den kompetens som är relevant för det svenskspråkiga kulturfältet även efter övergångsperioden utarbetas samtidigt en modell för moduler på svenska. Dessa moduler kan Arcada erbjuda korsvis som studiemöjlighet både för kulturproducentstuderande vid Humak och för Arcadas egna studerande inom andra utbildningar, och eventuellt också korsvis för studerande vid andra partnerhögskolor inom ramen för studierna.

3 Beredning av ärendet

Undervisnings- och kulturministeriet begärde utlåtanden om Arcadas förslag till ändring av utbildningsansvaret. Utlåtande begärdes av alla yrkeshögskolor som har utbildningsansvar för kulturproducent (YH). Dessa yrkeshögskolor är Metropolia Ammattikorkeakoulu, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Humanistinen ammattikorkeakoulu och Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Dessutom begärdes utlåtande av den andra svenskspråkiga yrkeshögskolan, Yrkeshögskolan Novia.

Begäran om utlåtande skickades för kännedom till alla universitet som ordnar utbildning på svenska. Dessa är Helsingfors universitet, Aalto-universitetet, Åbo Akademi, Konstuniversitetet och Svenska handelshögskolan. I enlighet med 92 § i universitetslagen och 67 § i yrkeshögskolelagen finns det en delegation för att samordna och utveckla den svenskspråkiga högskoleutbildningen som har i uppgift att ta initiativ och avge utlåtanden i frågor som är väsentliga för den svenskspråkiga högskoleutbildningen. Delegationen ska särskilt granska behovet av svenskspråkig högskoleundervisning med beaktande av efterfrågan på utbildning, arbetsmarknadens krav och de regionala behoven. Begäran om utlåtande skickades för kännedom till delegationen.

Sammanlagt fyra utlåtanden inkom inom utsatt tid. Utlåtanden lämnades av Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Metropolia Ammattikorkeakoulu, Yrkeshögskolan Novia och Samordningsdelegationen för den svenskspråkiga högskoleutbildningen. Alla yrkeshögskolor som lämnade utlåtande understödde förslaget om att slopa utbildningsansvaret.

Yrkeshögskolan Novia hänvisade i sitt utlåtande till utlåtandet från Samordningsdelegationen för den svenskspråkiga högskoleutbildningen och stöder de slutsatser som framförs där.

I utlåtandet från *Samordningsdelegationen för den svenskspråkiga högskoleutbildningen* konstateras att det inte har gått att hitta ekonomiskt eller verksamhetsmässigt hållbara lösningar för att trygga utbildningarnas fortsättning på svenska och att det vore viktigt att utbildningar som hotas

av nedläggning kunde överföras till någon annan aktör. Enligt utlåtandet har Yrkeshögskolan Arcada gjort relevanta konsekvensbedömningar och analyserat alternativa modeller för att trygga utbildningens kontinuitet. Enligt utlåtandet kan det konstateras att det inte har hittats ekonomiskt eller verksamhetsmässigt hållbara lösningar som skulle trygga utbildningens fortsättning på svenska. Utbildningen är den enda i sitt slag på svenska i Finland. Delegationen konstaterar att när Arcada avstår från utbildningsansvaret innebär det att möjligheten att avlägga examen i fråga på svenska upphör nationellt. Detta är en förlust och innebär att det svenskspråkiga utbildningsutbudet minskar samtidigt som den svenskspråkiga samhällsservicen försvagas. Detta är praktiskt och principiellt betydelsefullt och ger anledning till oro.

Vid övervägande av alternativa lösningar konstaterar delegationen att bredare utbildningsansvar skulle ge högskolorna bättre möjligheter att kombinera närliggande utbildningar, använda resurserna flexiblere och upprätthålla små men viktiga utbildningsområden. En sådan utveckling skulle minska sårbarheten hos små utbildningsvolymmer.

Delegationen lyfter också fram möjligheten till övergångsfinansiering för att långsiktigt trygga den svenskspråkiga kompetensförsörjningen. Små volymer orsakar sårbarhet, vilket skulle kräva strategiska finansieringslösningar som kan kompensera bristerna i finansieringsmodellen. Enligt delegationen vore det viktigt att utbildning som hotas av nedläggning kunde överföras till någon annan aktör. Yrkeshögskolornas finansieringsmodell utgör dock i praktiken ett hinder för att någon annan högskola skulle ta ansvar för den hotade utbildningen, eftersom statsfinansieringen huvudsakligen baserar sig på avlagda examina och en ny utbildning ger resultatbaserad finansiering först efter cirka sex år. Under denna tid uppstår endast kostnader, inte inkomster.

Metropolia Ammattikorkeakoulu konstaterar i sitt utlåtande att Yrkeshögskolan Arcada (Arcada) i motiveringen till förslaget lyfter fram samarbetet med Humanistinen ammattikorkeakoulu, som erbjuder finskspråkig kulturproducentutbildning i huvudstadsregionen. Metropolia framhåller att även de erbjuder finskspråkig kulturproducentutbildning i huvudstadsregionen. Metropolia konstaterar att deras kulturproducentutbildning är placerad på högskolans campus i Arabiastranden, i samma stadsdel som Arcada. Enligt Metropolia kan utbildningssamarbete med dem således vara mycket naturligt och kostnadseffektivt.

Metropolia konstaterar också att de framgångsrikt har utvecklat funktionella tvåspråkiga examensutbildningar, där följande utbildningar för närvarande erbjuds: sjukskötare, bioanalytiker, fysioterapeut, tradenom och socionom. Dessutom planeras utbildning för ingenjör inom fastighets- och byggbranschen. Enligt Metropolia är det möjligt att vidareutveckla och utnyttja tvåspråkiga verksamhetsmodeller vid utvecklingen av nya språkpar, till exempel inom kulturproducentutbildning med språkparet finska–svenska. Metropolia föreslår att man överväger att utveckla en ny typ av tvåspråkig utbildningsmodell i samarbete med Arcada. Enligt Metropolia kunde samarbetet bidra till att identifiera andra tvåspråkiga möjligheter inom högre utbildning för att stärka livskraften hos de nationella språken och särskilt det svenska språket.

Enligt *Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu* (nedan XAMK) har grunderna för förslaget beskrivits tydligt i det material som lämnats till undervisnings- och kulturministeriet, och XAMK understöder slopandet av utbildningsansvaret. Enligt yrkeshögskolan är den svaga attraktionskraften en väsentlig grund för att justera utbildningsansvaret, och Yrkeshögskolan Arcadas förslag är således motiverat. Även vad gäller utbildningens ekonomiska olönsamhet är förslaget enligt yrkeshögskolan motiverat.

Dessutom konstaterar XAMK att den svenskspråkiga kulturproducentutbildningen för närvarande är Yrkeshögskolan Arcadas ansvar, medan Humanistinen ammattikorkeakoulu, Metropolia och Seinäjoen ammattikorkeakoulu erbjuder utbildning på finska. Utbildningsutbudet inom branschen är således tillräckligt på nationell nivå. Enligt XAMK försvagar Arcadas förslag därmed inte den nationella tillgången på experter inom kulturproduktion.

XAMK konstaterar dock att den svenskspråkiga kompetensen bör tryggas genom alternativa strukturer. Enligt XAMK tryggar Arcadas förslag om att centrala kompetenser kan uppnås genom medianom- och tradenomutbildningar med producentbetoning och kulturmoduler, eller alternativt möjligheten att avlägga kulturproducentexamen vid Humak enligt 4Q-konsortiemodellen, kompetensbehoven inom det svenskspråkiga kulturfältet utan att Yrkeshögskolan Arcada behöver upprätthålla ett ekonomiskt olönsamt utbildningsansvar.

XAMK anser att Arcadas förslag om att slopa utbildningsansvaret för kulturproducent är motiverat ur ekonomiskt perspektiv och med tanke på efterfrågan bland studerande. Enligt XAMK innehåller förslaget också tillräckliga åtgärder för att trygga kompetensbehoven inom det svenskspråkiga kulturfältet i fortsättningen. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu understöder således att utbildningsansvaret slopas.

4 Förslag

Syftet med regleringen av utbildningsansvar är att trygga högskolornas utbildningsutbud inom alla områden i enlighet med samhällets behov, säkerställa en ändamålsenlig dimensionering av högskoleutbildningen och en optimal fördelning av resurserna samt stärka högskolornas möjligheter att svara på samhällets kompetensbehov, förändringar inom vetenskapen och profilera sig inom sina starka områden. Högskolornas utbildning ska inom många områden också nationellt tillgodose kompetens- och arbetskraftsbehov.

Grunden för förslaget om ändring av Yrkeshögskolan Arcadas tillstånd är ekonomiska orsaker. Det finns således grund för att ändra tillståndet enligt de grunder som anges i 7 § i yrkeshögskolelagen.

Det föreslås att statsrådet ändrar det tillstånd som beviljats Yrkeshögskolan Arcada Ab så att utbildningsansvaret för kulturproducent (YH)/kulturproducent (AMK) inom yrkeshögskoleexamen inom kultur stryks.

Konsekvenser

Enligt statsminister Petteri Orpo regeringsprogram fortsätter regeringen att stödja profileringen av högskolorna för att resurserna ska användas så ändamålsenligt som möjligt. Högskolorna uppmuntras att hitta forskningsområden där de kan sträva efter världstoppen inom sina egna starka områden. Möjligheterna till samarbete inom utbildningsfältet ska utnyttjas effektivare med beaktande av regionala och språkliga aspekter.

Genom att slopa utbildningsansvaret för Yrkeshögskolan Arcada möjliggörs det att yrkeshögskolan kan avstå från ett utbildningsansvar som i praktiken blivit svårt att genomföra och som på grund av svag attraktionskraft även blivit en ekonomisk belastning. Slopandet av utbildningsansvaret för kulturproducent (YH) möjliggör utveckling av yrkeshögskolans medianomutbildning så att den i fortsättningen ger kompetens att arbeta inom branschen, särskilt inom det finlandssvenska kulturfältet.